చిన్నతనపు పెళ్ళి

పదమూడేళ్ళ కృష్ణారావుకు పదకొండేళ్ళ రుక్మిణినిచ్చి పెళ్ళి చేశారు. ముసలమ్మ ప్రోద్బలంవల్ల ఆ పెళ్ళి జరిగింది. ఆవిడకు కృష్ణారావు కూతురి కొడుకు, రుక్మిణి కొడుకు కూతురు. కొడుకుకూ ఆవిడకూ పడదు. అందుచేత ఆవిడ అల్లుడి దగ్గిరే ఉండేది. కాని ఆవిడకు రుక్మిణిమీద అపేక్ష. అందుచేత రుక్మిణి గొంతు ఈ విధంగా కొయ్యదలిచింది ముసలమ్మ. కొందరి అపేక్షలు అంత ప్రమాదకరంగా ఉంటై.

ముసలమ్మకి తప్ప ఈ పెళ్ళి ఇంకెవ్వరికీ ఇష్టంలేదు – రుక్మిణి తండ్రికి కూడా. రుక్మిణిని ఇతరత్రా ఇస్తే కట్నాలూ కానుకలూ ఇవ్వాలి. ఆయన దగ్గిర విశేషం డబ్బులేదు.

"ఇంతటితో నా దరిద్రం తీరుతుందా? ఇంకా ఇద్దరు ఆడపిల్లలున్నారు. వాళ్ళ పెళ్ళిళ్ళు చెయ్యటం తప్పుతుందా?" అన్నాడాయన.

అందరూ తనను ఎందుకు ప్రతిఘటించుతున్నారో ముసలమ్మకు అర్థంకాలేదు. తన చిన్నతనంలో ఆ పెళ్ళికి అందరూ ఆమోదించి ఉండేవాళ్ళు.

ముసలమ్మకు అంత మొండితనం దేనికో ఎవరూ అర్థం చేసుకోలేకపోయినారు. కాలధర్మం మారుతున్నది మరి.

పదుగురాడుమాట పాటియై ధర జెల్లునన్నది నిజమే. కాని మొండివాడు రాజుకన్న బలవంతుడనేదీ నిజమే. లోకంలో అచ్చమైన నిజమూ అచ్చమైన అబద్ధమూ లేదు. ఒకదానికంటే ఒకటి నిజం. ఒకదానికంటే ఒకటి అబద్ధం.

ముసలమ్మ పంతమే నెగ్గింది. ఆవిడ ఇన్ని మాటల మనిషి కాదు. "నువ్వు ఈ పెళ్ళికి ఒప్పుకోకపోతే నేను బావిలో దూకుతాను!" అన్నదావిడ అల్లుడితో. అల్లుడు అత్తగారిమాట నమ్మలేదు – ఆవిడ నిజంగా దూకి చూపించేవరకూ.

కొన ఊపిరితో ఉన్న ముసలమ్మను బావిలోనుంచి పైకి లాగారు. స్మృతి తెలియగానే ఆవిడ అల్లుణ్ణి అడిగిన ప్రశ్న "ఇప్పుడైనా పెళ్ళికి ఒప్పుకుంటావా?"

ఇంట తిని ఇంత చేసిన ముసలమ్మ సాహసానికీ కృతఘ్నుతకూ మండిపడి అల్లుడు ససేమిరా అన్నాడు. అంతమందీ చూస్తుండగానే ముసలమ్మ అమాంతం లేచి మళ్ళీ బావిలో పడ్డది! ఆ రోజు సాయంకాలమే పెళ్ళి స్థిరమయింది.

పెళ్ళి సదస్యంనాడు ముసలమ్మ తులసి కోటకు ఎదురుగా కూర్చుని నిశ్చింతగా ప్రాణం విడిచింది. "బతికి ఎంత ఏడిపించిందో చచ్చీ అంత ఏడిపించింది!" అన్నారు దగ్గిర బంధువులు. "ఎంత కుచ్ఛితపుముండకు ఎటువంటి చావు!" అని దూరపు బంధువులు ఆశ్చర్యపడ్డారు.

ముసలమ్మ చావు కాకపోయినా, పెళ్ళి రక్తి కట్టలేదు. ఊరేగింపుకు పోయినప్పుడల్లా ఊళ్ళో వాళ్ళంతా పెళ్ళికొడుకును చూచి ఒకటే నవ్వటం. పెళ్ళి అయిదు రోజులూ రుక్మిణి తల్లి ఒకటే ఏడుపు. అఘాయిత్యంగా "ఊరుకోవమ్మా పచ్చ పచ్చగా పెళ్ళి జరుగుతుంటే ఎందుకా ఏడుపు?" అని నలుగురూ మందలించారు.

"ఏం పచ్చ! పసుపుపచ్చా! ఆకుపచ్చా!" అని అడిగారు ఒకరు. పెళ్ళి వేళాకోళంగా తయారయింది.

పదహారు రోజుల పండుగనాడు రుక్మిణి రజస్వల అయింది. అసలే గుండె పగిలి ఉన్న రుక్మిణి తల్లి ఎదట "గర్భాదానానికి అప్పుడే తొందరలేదులే. ఇంకా చిన్నపిల్లేగా!" అన్నారెవరో. గర్భాదాన మనేమాట తలుచుకుంటేనే ఆవిడగారి గుండే అవిసిపోతున్నది! ఇక ఆరు నెలలకు తనను అంతా అడగటం మొదలుపెడతారు –

"ఏవమ్మా? పిల్లకింకా అవుపోసనకార్యం చెయ్యలేదుగా?... అయినా ఏదీ? పన్నెండో యేడేగా!" వచ్చే సంవత్సరం ఈనాటికి, "పోనీ పిల్లదాన్ని అత్తవారింటికి పంపెయ్యకపోయినారూ? ఎదిగినపిల్ల పుట్టింటి దగ్గిర ఎంతకాలం ఉంటుందీ?... ఇంకా రెండు మూడు నెల్లలో మించిపొయ్యేదేమీ లేదనుకో!" అని అంటారు, ఆ తరవాత మిన్ను విరిగి మీదపడేటట్టు! తరవాత మరో ఆరు నెలలు గడవనిచ్చి "పిల్ల కేమైనా పిల్లలా, అమ్మా?" అని ప్రారంభిస్తారు – తెలిసి కూడా! రుక్మిణితల్లికి ఇదంతా బాగా తెలుసును.

కాని అందరికన్నా ఎక్కువ బాధపడుతూ ఉండినవాడు కృష్ణారావు. వాడి గొడవ ఎవరూ విచారించలేదు. పెళ్ళి స్థిరమైన మరుక్షణం నుంచీ తనవంక తనవాళ్ళే విచిత్రంగా చూడటం గమనించాడు వాడు. పెళ్ళి జరిగేటప్పుడు తన అత్తగారు కంటికీ మంటికీ ఏకధారగా ఏడవటమూ, ఊరేగేటప్పుడు అందరూ పల్లకీ దగ్గిరికి వచ్చి తననూ తన పెళ్ళాన్నీ ఎగాదిగా చూడటమూ మొదలైనవి చూశాడు. తరవాత కొంత ప్రయత్నంలో వీటన్నిటికీ కారణం కనుక్కున్నాడు – తనకు తన ఈడుకు మించిన పెళ్ళాం!

అయితే బాధ ఏమో వాడికి అర్థం కాలేదు. కాని తనకు తెలియకుండా ఏదో ఇబ్బంది ఉండి ఉంటుందనీ, అది తెలుసుకునేటంత ఈడు తనకులేదనీ అనుకున్నాడు కృష్ణారావు.

"వాడు అర్భకుడు!" అనేది తల్లి. "అది రేపీపాటికి కాపరానికివచ్చి కూచుంటుంది."

ఆ మాటలలో ఉండే అంతరార్థం తెలుసుకోవటానికి ఎంత ప్రయత్నించినా

కృష్ణారావువల్ల కాలేదు. తనకు తెలియని ఈ పరమరహస్యం ఒకవేళ రుక్మిణికి తెలుసేమో! అది అప్రయోజకపు మొగుడు దొరికాడనుకుంటున్నదేమో!

ఒకప్పుడు తనంటే దానికి చాలా అపేక్ష. ఇప్పుడు దాన్ని తనతో మాట్లాడనిస్తే ఏమైనా చెప్పును. పెళ్ళిలోనే ఒకటి రెండుసార్లు తను రుక్మిణిని పలకరించబోతే రెండుసార్లూ ఏదో అభాసు జరిగింది. ఒకసారి పక్కన ఉన్నవాళ్ళెవరో నవ్వి, "పాపం, ఆ అబ్బాయికేం తెలుస్తుందీ?" అన్నారు. ఆ ముక్క తనకు అర్థం కాలేదు. అసలు ఈ మాయ పెళ్ళి ఎప్పుడనుకున్నారో, ఆ క్షణం నించీ తనకు ఎవరేమన్నా అర్థం కావటంలేదు - వాళ్ళనేమాటలు అర్థమైనా భావం అర్థం కాదు. చక్కగా పెద్ద వాళ్ళకు అన్నీ అర్థమవుతై గామాలు!

పెద్దవాళ్ళంతా తనమీద కత్తికట్టినట్టు తోచింది కృష్ణారావు బుద్ధికి.

ఇంకొకసారి తను రుక్మిణిని పలకరించినప్పుడు, ఎక్కణ్ణించి చూసిందో, తన అత్తగారు చూసి గొల్లున ఏడిచింది. చాతకాని వైద్యుడల్లే - పిడుగుకూ బియ్యానికీ ఒకటే మంత్రమన్నట్టు - ఆవిడ ప్రతిదానికీ గొల్లున అఘాయిత్యంగా ఏడవటం ఒకటి నేర్చుకున్నది. ఆవిడ పాపిష్ఠి ఏడుపు మూలంగా చాలామందికి కోపాలు వచ్చినై. ఆవిడ లక్ష్యం చెయ్యలేదు.

కొంతకాలం మధనపడి ఆ తరవాత క్రమంగా తన అస్పష్ట సమస్యను సంపూర్ణంగా మరిచిపోయినాడు కృష్ణారావు. స్పష్టమైన సమస్యలను గురించే మనోవ్యాధిపడే వయసు కాదు, పాపం, వాడిది.

కాని ఆ మనశ్శాంతి ఎన్నోరోజులుండలేదు. పదహారో రోజు పండుగ వచ్చింది. రుక్మిణి రజస్వలా అయింది. పాతపుండు రేగి, ఎప్పటికన్నా పెద్ద వ్రణం అయికూర్చున్నది. మళ్ళీ అత్తగారి శోకాలూ, అందరూ తనవంక విచిత్రంగా చూడటాలూ ప్రారంభమయినై.

దీని అంతేమిటో ఇక తేల్చవలసిందే ననుకున్నాడు కృష్ణారావు - ఎవరినన్నా అడిగి అయినాసరే. ఇంకొకరిని అడిగే లోపల తనకు ఈ రహస్యమేమిటో తెలియదని తేల్చుకుంటే బాగుంటుందని తోచింది వాడికి.

భార్యా భర్తలు కాపరాలు చెయ్యడం తను చూశాడు. భార్యలు వంట చేస్తారు. ఇంటిపనిచేస్తారు. మొగుళ్ళు వస్తే లేచి నిలబడతారు. భర్తలు ఇంట్లో ఏమైనా కావలిస్తే తెస్తారు. ఎంత ఆలోచించినా ఇంతకంటె విశేషం ఏమీ కనిపించలేదు కృష్ణారావుకు. ఈ భాగ్యానికే పెద్దవాళ్ళంతా తనవంక అంత విచిత్రంగా చూస్తున్నారా? తన అత్తగారు ఇంత మాత్రానికే అట్లా రాగాలుపెట్టి ఏడుస్తుందా? అసలు కిటుకేమిటో తనకు తెలియ లేదనుకున్నాడు కృష్ణారావు.

ఈ పెద్దవాళ్ళను చూస్తే వాడికి మండిపోయింది. వీళ్ళు తన చుట్టూ ఒక వ్యూహంపన్ని, "దీంట్లోనించి వీడు ఎట్లా బయటపడతాడో చూతాం" అని నిర్దయతో

ఎడంగా నిలబడి చూస్తున్న వాళ్ళల్లే కనిపిస్తున్నారు. తనకు ఏ రహస్యం తెలియదని వీళ్ళంతా అనుకుంటున్నారో ఆ రహస్యం ఈ మహా తెలిసినవాళ్ళు తనకు చెప్పెయ్యకూడదూ? ఏమిటీ ముసుగులో గుద్దులాటా? ఇంతలో తనకు అగ్ని పరీక్ష దేనికో?

కృష్ణారావు తనమీద ఏదో బాధ్యత ఉందనీ, అదేమిటో తను ఎట్లాగైనా తెలుసుకోవలసిందే కాని ఎవరూ చెప్పరనీ నిశ్చయం చేసుకున్నాడు. అంత చెప్పనివాళ్ళు తను అడిగితే చెబుతారా? అయినా ఎవరినో ఒకరిని అడగటం తప్పదనుకున్నాడు వాడు. కాని ఎవరిని అడగటం? అది తేలనేలేదు. – రోజులూ, వారాలూ, నెలలూ గడిచినై!

"పిల్లవాడు దిగనాసిల్లి పోతున్నాడు!" అంది తల్లి.

"ఏమీ దిగనాసిల్లి పోవటం లేదు. మీ అమ్మ వాడికి ఈ శ్రాద్ధయోగ్యపు పెళ్ళి చేసిందిగదా అని చరచరా ఎదుక్కురావటం లేదు! ఆమాట అను" అన్నాడు తండ్రి.

మర్నాటినుంచీ పిల్లవాడికి మూడు పూటలా ఇంత పెరుగూ వెన్నపూసావేసి భోజనం పెట్టీ, మళ్ళీ మధ్యాహ్నం వేళ కుడుములూ గడ్డలూ చేసి పెట్టీ తల్లి కృష్ణారావును బాగా మేపటం మొదలుపెట్టింది. తల్లి ప్రాణం కదా!

అయితే మొదటినుంచీ వాడిది పిట్టమేత కావటం చేతను ఈ తిండి యావత్తూ వాడికి విషమయింది. పిల్లవాడికి కడుపునొప్పీ అజీర్తీ ప్రారంభమయినై.

కృష్ణారావు తండ్రి భార్యను గట్టిగా కేకలు పెట్టాడు. "వాణ్ణి నిష్కారణంగా చంపుతావా ఏమిటి? అంతా నీచేతిలోనే ఉందని నీ యభిప్రాయం? అవకతవక పనులన్నీ చేసేటప్పుడు వేదాంతం చెబుతావే! అప్పుడీ నమ్మకం ఉండదేం?" అని ఆయన భార్యమీద తనకుగల పాతకోపం కూడా ఇప్పుడే కొంత తీర్చుకున్నాడు....

రుక్మిణి రజస్వల అయి మూడో సంవత్సరం నడుస్తున్నది. కృష్ణారావు తల్లి దండ్రులకు నలుగురి మూలకంగానూ బాగా వేడి తగలటం మొదలుపెట్టింది.

"ఏమిటర్రా? కోడలిని ఇంకా ఎంతకాలం పుట్టింట్లో ఉంచుతారు? భావ్యమా? నలుగురూ ఏమనుకుంటారు? ఆ కాస్త అడ్డంకీ తొలిగించెయ్యండి! ఆ తరవాత అది సంవత్సరానికి పదకొండు నెలలూ పుట్టింట్లో ఉన్నా తొందరలేదు. పిల్లవాడికి కూడా పదహారోయేడు వచ్చిందాయెను!" అంటూ సాగించారు అందరూ.

కృష్ణారావు తండ్రి వియ్యంకుడితో ఈ మాట అంటే ఆయన, "ఎవరో అన్నారని భయపడతావటయ్యా, బావా? నువ్వూ నేనూ అర్థం చేసుకోగలిగితే ఎవరేమనుకుంటే ఏం? మా పిల్లకు ఇంకో సంవత్సరందాకా కూడా తొందరలేదులే! ఏదీ దానికింకా పధ్నాలుగో ఏడేగా!" అన్నాడు.

మళ్ళీ కృష్ణారావు ప్రాణం మీదికి వచ్చిపడ్డది. ఈ సంవత్సరం లోపల ఈ రహస్యం

ఏమిటో తెలుసుకుని తీరాలనుకున్నాడు వాడు. ఇది తెలుసుకోవటానికి సంవత్సరమైనా తప్పక పట్టేటట్టు కనిపించింది.

మళ్ళీ వెనకటి ప్రశ్నే - ఎవరి నడగాలీ? వాళ్ళింట్లో నీళ్ళు పోసే వితంతువు ఒకావిడ ఉంది. పంచప్రాణాలూ బిగబట్టి కృష్ణారావు ఆమె నడిగాడు. "ఏమమ్మా! కార్యంనాడు ఏం చేస్తారు?" అని. ఆవిడ కృష్ణారావును ఛడామడా తిట్టి మీదపడి కొట్టటానికి సిద్ధపడ్డది. ఆవిడకు కృష్ణారావు వైవాహికస్థితి ఏమీ తెలియదు.

ఆ దెబ్బతో కృష్ణారావు బెదిరిపోయినాడు. కాని మళ్ళీ నెలరోజులయిన తరవాత ఆ ప్రశ్నే ఇంకొకవిధంగా వాళ్ళింట్లో పనిచేసేదాన్ని వేశాడు.

ఆ ముండకు నలభై దాటినై. కాని కుర్రవాళ్ళు తనని వాంఛించుతారనే భ్రమ దానికి పోలేదు. అందుచేత అది తోముతున్న గిన్నె అక్కడే వదిలిపెట్టి పోయి, "చూడండి అమ్మగారూ? అబ్బాయిగారు నన్ను ఏమంటున్నారోనూ? ఇంత కుర్రవాడికి ఇప్పుడే ఇవేం బుద్ధులు?" అని రిపోర్టు చేసింది. కృష్ణారావు తల్లి దాన్ని ఎట్లాగో సమాధానపరిచి పంపింది!

ఈ సంఘటన రకరకాలుగా దేశమంతటా వ్యాపించింది. ఎవరోవచ్చి రుక్మిణి తల్లిదండ్రులతో "మీ అల్లుడు ముండల్నీ ముతకల్నీ మరిగి ఇష్టం వచ్చినట్టు తిరుగుతున్నాడు. మొన్న ఎంత పెద్ద ఆగం అయిందో విన్నారా?" అని ఏదో ఒక కథ చెప్పారు - వినేవాళ్ళ గుండె పగిలేటట్టు.

రుక్మిణి తండ్రి ఆదరా బాదరా పరుగెత్తుకుని వచ్చి బావగారితో మాట్లాడి ఔపోసన కార్యానికి ముహూర్తం పెట్టుకుని వెళ్ళాడు.

ఈ లోపల కృష్ణారావు అవస్థ సరిగా అర్థం చేసుకున్న మనిషి ఒకడు తేలాడు. ఆయన వాళ్ళ బంధువర్గంలో వాడే. పెద్దవాడు. ఆయన ఒకనాడు కృష్ణారావుని ఒంటరిగా పిలిచి ఒక పావుగంట సేపు విశదంగా మాట్లాడాడు. కృష్ణారావు అంత సేపూ మౌనంగా విన్నాడు. ఆ తరవాత ఇంటికి వచ్చేశాడు. వాడు మళ్ళీ ఆయనతో ఆయన బతికి ఉండగా మాట్లాడి ఎరగడు. ఆయన మొహం చూడటానికే వాడికి సిగ్గుగా తోచేది. ఆయనా వాణ్ణి ఎన్నడూ పలకరించలేదు మళ్ళా!..

ఔపోసన కార్యంనాడు రాత్రి రుక్మిణి గదిలోకి వెళ్ళటానికి ఎంతో అల్లరి చేసింది. ఆ పిల్ల బెదురుచూసి వెనక ఏడిచిన తల్లి దగ్గిరనించీ అంతా నవ్వారు. పదిమంది ముత్తయిదువులుపట్టి దాన్ని గదిలోకి తొయ్యవలసివచ్చింది. లోపలికి వచ్చి ఆ అమాయకురాలు కృష్ణారావుకు ఎదురుగా వణుకుతూ నిలబడ్డది!...

మొదటి ముద్రణ : యువ కథా సంపుటి, ఆగస్ట్ 1938

యువ కార్యాలయం, తెనాలి